

Як вище було сказано, лісові ресурси, відповідно до ст. 39 Закону №1264-ХІІ (2) належать до природних ресурсів загальнодержавного значення. Згідно з п.6 Указу № 727/98 (7) визначено, що суб'єкт малого підприємництва, який сплачує єдиний податок, не є платником збору за спеціальне використання природних ресурсів. Таким чином, суб'єкти підприємницької діяльності, які мають статус платника єдиного податку, взагалі не сплачують збору за спеціальне використання природних ресурсів. Таку пільгу для єдиноподатників вважаємо недоцільною, яку потрібно у законодавчому порядку скасувати.

Література

1. **Лісовий** кодекс України. Кодекс України про надра: Офіційне видання. – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 78 с.
2. **Закон** України, № 1264-ХІІ – від 25.06.91 р. "Про охорону навколишнього природного середовища" (зі змінами та доповненнями).
3. **Закон** України, № 1251-ХІІ – від 25.06.91 р. "Про систему оподаткування" (у редакції Закону України від 18.02.97 р., № 77/97-ВР, зі змінами та доповненнями).
4. **Закон** України, № 1264-ХІІ – від 25.06.91 р. "Про охорону навколишнього природного середовища" (зі змінами та доповненнями).
5. **Закон** України, № 2515-ІІІ – від 07.06.2001 р. "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України".
6. **Закон** України, № 3293-ХІІ – від 17.06.93 р. "Про доповнення Декрету Кабінету Міністрів України "Про місцеві податки і збори".
7. **Указ** Президента України, № 727/98 – від 03.07.98 р. "Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва" (у редакції Указу Президента України від 28.06.99 р., № 746/99, зі змінами та доповненнями).
8. **Декрет** Кабінету Міністрів України, № 56-93 – від 20.05.93 р. "Про місцеві податки і збори" (зі змінами та доповненнями).

УДК 331.522

Доц. І.Б. Більський, канд. екон. наук – Львівський ДАУ

ОЦІНКА ЗАЙНЯТОСТІ ТА БЕЗРОБІТТЯ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Негативні зміни у зайнятості сільського населення призводять до соціальної напруженості і до руйнування трудового потенціалу села. Внаслідок цього, зменшилась загальна кількість сільського і, відповідно, працездатного населення. Виходячи із соціально-економічної ситуації, що у Львівській області породжена спадом виробництва і відсутністю робочих місць, значна частина працездатного населення не має можливості працевлаштуватись і щороку цей показник зростає.

Ключові слова: безробіття, зайнятість, робоча сила, ринок праці.

Assoc. prof. I.B. Bil's'ky – L'viv state agrarian university

An estimation of employment and unemployment of rural population is in the L'viv area

Negative changes in employment of agricultural population lead to social intensity and to destruction of labour potential of village. The total rural decreases and accordingly the quantity of the population of able-bodied age decreases. Proceeding from a social and economic situation which has developed in the Lvov area, and it is slump in production and absence of workplaces, a significant part of able-bodied population and in the further has no opportunity will found a job and annually.

Keywords: unemployment, employment, labour force, labour market.

Постановка проблеми. Створення цивілізованого ринку праці і забезпечення ефективної політики зайнятості на селі – одне з основних питань, які необхідно розглядати в проблематиці соціально-економічного розвитку країни. Негативні зміни у зайнятості сільського населення дедалі поглиблюються, набувають стихійного і нерегульованого характеру, призводять до соціальної напруженості і, зрештою, до руйнування трудового потенціалу села. Водночас безробіття на селі є одним із головних чинників, що гальмують проведення аграрних перетворень, оскільки ефективність реформування сільського господарства значною мірою залежить від покращання використання його трудового потенціалу. Завдання побудови конкурентоспроможної економіки в Україні зумовлюють підвищену увагу до проблеми ефективного використання та відтворення економічних ресурсів, одним з яких є трудовий потенціал. Оцінка його використання набуває особливого значення в умовах закріплення ринкової економіки, через те, що його стан і розвиток в умовах глобальних трансформацій та міжнародної конкуренції дедалі більше визначатиме конкурентні позиції нашої держави, її можливості у засвоєнні інноваційного шляху розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема оцінки економічної зайнятості населення, сільського безробіття достатньо вивчалася такими науковими працівниками, як М.П. Поліщук, К.І. Якуба, В.В. Юрчишин, І.Х. Степаненко, А.Б. Соскієв, В.В. Онікієнко, І. Маслова, В.Ф. Машенков, Е.М. Лібанова, В.І. Лишешенко, Г.І. Купалова, Ю.М. Краснов, В.С. Дієсперов, І.Г. Голяка, М.Х. Вдовиченко, О.А. Бугуцький, І.К. Бондар, Д.П. Богиня, С.І. Бондур та ін. Однак необхідність продовження дослідження цих питань виникла внаслідок проведення аграрних реформ у країні, створення ринкового середовища, ускладнення вимог до ринку праці.

Низька заробітна плата, важке фінансове становище селянина спонукають його або до зайнятості задля трудового стажу і можливості користуватись майном сільськогосподарського підприємства, або до відчайдушного кроку – звільнення, тобто присвоєння собі статусу безробітного, що є однією з найважливіших проблем. Основна причина цього явища – спад виробництва, що спричинило скорочення зайнятості. Приховане безробіття означає чисельність працівників, які стали непотрібними із спадом виробництва чи структурними змінами на виробництвах [4, с. 46]. Приховане безробіття практично неможливо регулювати, тим самим воно спричиняє неконтрольоване падіння реальної заробітної плати працівників.

Постановка завдання. Основним завданням цієї статті є аналіз результатів досліджень можливостей формування високої економічної активності сільського населення та підвищення рівня його зайнятості, а також висвітленні результатів підсумків проведеного відповідного соціологічного дослідження серед сільського населення області.

Виклад основного матеріалу. Зміни які відбуваються в галузевій структурі зайнятості протягом останніх років є свідченням тих реформаций які відбуваються в аграрній економіці. Насамперед трансформування сільськогосподарських підприємств у нові організаційно-виробничі структури ринкового типу. Потрібно відзначити, що зайнятість робочої сили в аграрному

секторі економіки є невід'ємною умовою для визначення місця робочої сили в загальному процесі ринкових перетворень. Встановлення співвідношення між наявною робочою силою і можливістю її працевлаштування і є тією основою на якій базується формування ринку робочої сили [2, с. 166].

Проведені дослідження вказують на те, що порівняно із загальним ресурсним потенціалом економічно активне сільське населення як у кількісному, так і у якісному визначенні скорочується. Зменшується загальна кількість сільського населення, і відповідно зменшується кількість населення працездатного віку, тобто спостерігається синхронізація між загальною її часткою та тією її частиною, яка може бути задіяна у процесі сільськогосподарського виробництва [1, с. 128].

Виходячи із соціально-економічної ситуації що склалася в Львівській області, яка характеризувалась спадом виробництва та відсутністю робочих місць в минулому, значна частина працездатного населення далі не має можливості працевлаштуватись і щороку цей показник зменшується. Тільки, порівнюючи з 2003 роком, кількість зайнятого населення в 2006 р. скоротилось на 19,2 %, з 227,9 тис. до 188,8 тис. осіб, що становить 70,2 % від працездатного населення економічно активного віку (табл. 1).

Табл. 1. Кількість зайнятого населення за видами економічної діяльності у Львівській області

Показник	2003 р.		2004 р.		2005 р.		2006 р.	
	всього	у т.ч. наймані працівники	всього	у т.ч. наймані працівники	всього	у т.ч. наймані працівники	всього	у т.ч. наймані працівники
Всього зайнято	1069,4	737,2	1057,0	724,9	1064,6	723,1	1070,1	744,6
Сільське госп-во	227,9	48,6	216,3	42,2	212,9	37,1	188,8	36,7
Промисловість	190,7	182,3	182,3	176,5	181,8	174,8	180,9	171,7
Будівництво	57,3	37,8	37,8	38,3	63,6	39,3	64,8	42,9

Основна причина зниження кількості зайнятого населення це, відсутність постійного та недостатнього рівня матеріального забезпечення у формуванні резерву робочої сили та виникнення безробіття породженого структурною перебудовою економіки. Згідно зі статистичними даними, у сільській місцевості тільки 9,1 % населення зареєстровані як безробітні, хоча по суті цей показник є значно вищим. Варто відзначити, що в сільському господарстві Львівщини майже половина населення зайнята в особистому підсобному господарстві, тобто самозайнятості, що пояснюється зменшенням попиту на робочу силу в колективному секторі через його реформування і занепад.

Якщо додати до цього ще кількість населення, яка належить до категорії тимчасово безробітних та незайнятих у сфері аграрного виробництва (23,5 % працездатного населення), то цей показник буде значно вищим. Цей показник характеризує регіональний рівень безробіття або тимчасово втраченою населенням роботу.

Особливо високий рівень безробіття серед молоді у віці 20-24 роки. Саме цей період у молодій людини формується відповідний уклад життя, визначаються життєві цінності, закладаються основи майбутніх сімейних відно-

син. Тому неможливість знайти роботу через її відсутність або через низький рівень оплати праці спонукає молодь тривалий час шукати певні пропозиції на ринку праці. У розрізі окремих вікових груп найменша кількість безробітних зареєстрована у категорії працездатного населення, яке охоплює найбільш продуктивний період їх життя, тобто 40-50 років.

У сільській місцевості найбільшу питому вагу щодо загальної чисельності безробітних становлять особи, які втратили роботу внаслідок реформування підприємств та їх банкрутства – 47,6 %, а також звільнені за власним бажанням – 19.7 % [3, с. 249].

Середня тривалість вимушеного безробіття на ринку праці коливається у межах від одного до трьох років. За цей період на ринку праці формується відповідна виробнича ситуація, яка приводить до створення нових робочих місць і працевлаштування населення. Так, у 2006 р. у таких районах як Кам'янка-Буський, Жовківський і Буський близько 18 % безробітних, які були зареєстровані в центрі зайнятості населення, було працевлаштовано протягом року, в гірських районах області (Сколівський, Турківський, Старосамбірський) зниження рівня безробіття відбулось шляхом передачі селянам землі у приватну власність. Таким чином селяни стали власниками землі і самопрацевлаштувалися.

Оцінка стану безробіття в аграрному секторі, яке виникло внаслідок економічної ситуації характеризується як позитивним, так і негативним явищем. Це пояснюється тим, що при обмеженні кількості робочих місць більш активно і ефективно використовується сама праця. З іншого боку, втрата роботи в сільському господарстві негативно позначиться на всі сторони діяльності селянина [5, с. 76].

Висновки. Економічна ситуація яка склалась в аграрному секторі економіки призвела до зниження темпів сільськогосподарського виробництва, що призвело насамперед до скорочення робочих місць.

У процесі розвитку аграрної економіки врахування таких чинників як мотивація праці, підвищення рівня оплати праці та відповідно і ціни робочої сили повинно стабілізувати ринок праці, знизити безробіття, збільшити попит і пропозицію робочих місць на ринку.

Покращення використання трудових ресурсів та зниження рівня безробіття в аграрному секторі економіки залежить від врахування ряду чинників. Насамперед формування і функціонування дієвого механізму, який би сприяв розвитку цього процесу в умовах ринкового господарства. Дія цього механізму повинна насамперед опиратись на соціально-економічні і організаційні засади, які є головними у вирішенні проблеми зайнятості і перерозподілу трудових ресурсів на селі, а відтак і зменшення рівня безробіття.

Література

1. Буряк П.Ю., Карпінський Б.А. Економіка праці та соціально трудові відносини. – К.: Центр навч. літ-ри, 2004. – Гл.3.
2. Лісогор Л.С. Формування ринку праці в Україні. – К.: Ін-т екон. НАНУ, 2003. – 296 с.
3. Статистичний щорічник Львівської області за 2006 рік. Головне управління статистики у Львівській області. – Львів: ЛОУС, 2006. – 341 с.
4. Махсма М.Б. Економіка праці та соціально трудові відносини. – К.: Атака, 2005. – 304 с.
5. Трудовий потенціал села/ Укр. акад. Держ. Управління при Президентові України. – К., 2003. – 73 с.